

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
АСОЦІАЦІЯ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ
РАДА ДИРЕКТОРІВ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ
ЦЕНТРІВ АКАДЕМІЙ НАУК – ЧЛЕНІВ МААН

БІБЛІОТЕКА. НАУКА. КОМУНІКАЦІЯ

СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК

Матеріали міжнародної наукової конференції
(Київ, 3–5 жовтня 2017 р.)

КИЇВ 2017

УДК 027.08

Воскобойнікова-Гузєва Олена Вікторівна

Voskoboinikova-Huzieva Olena

завідувач кафедри

Head of Department

доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник

Doctor of Sciences in Social Communications, Senior Research Fellow

Київський університет імені Бориса Грінченка

Borys Hrynchenko Kyiv University

ЖИВЕ ЗНАННЯ (LIVING KNOWLEDGE) ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕК

LIVING KNOWLEDGE AS STRATEGIC GUID-LINES OF DEVELOPMENT OF LIBRARIES

Матеріал присвячено розгляду стратегічного розвитку провідних бібліотек світу. Особливу увагу приділено пріоритетам розвитку Британської бібліотеки, представлених у двох останніх стратегіях – *Growing Knowledge* (Знання, що зростає) та *Living Knowledge* (Живе знання), розрахованих на 2011–2023 рр.

The strategic guid-lines of the world leading libraries are reviewed. The need British Library of strategies of development – *Growing Knowledge* (2011–2015) and *Living Knowledge* (2015–2023).

Ключові слова: бібліотека, Британська бібліотека, *Growing Knowledge* (Знання, що зростає), *Living Knowledge* (Живе знання), стратегія розвитку.

Key words: the Library, *Growing Knowledge*, *Living Knowledge*, the British Library, the strategy of development.

Практика стратегічного менеджменту є вже традиційним явищем для управління діяльністю інформаційних центрів, бібліотечно-інформаційних установ, освітніх закладів, громадських та професійних об'єднань. Продовжуючи дослідження питання вибору найкращих стратегій для розвитку бібліотечно-інформаційних комплексів [1; 2], маємо на меті звернути увагу українських дослідників та керівників бібліотек різного типу на три взаємопов'язані документи, що на сьогодні визначають пріоритети і цілі функціонування одного з найбільших бібліотечно-інформаційних центрів світу та Європи – Британської бібліотеки (ББ). Йдеться про Візію майбутнього Британської бібліотеки до 2020 року (*2020 Vision*) [3] і дві стратегії – *Growing Knowledge* та *Living Knowledge* [4; 5], які охоплюють період 2011–2023 рр. і базуються на основних по-

ложеннях попереднього документа. Як зазначають розробники, представлені у Візії та стратегіях напрями розвитку ББ є відповіддю на виклики технологічної революції, яка нівелює кордони між секторами економіки, установами і професіями.

Візія найближчого майбутнього ББ, закладена у «The British Library: 2020 vision» [3] полягає в тому, що бібліотека має бути лідером серед центрів глобальної інформаційної мережі, розвивати знання через власні колекції, компетенції та співробітництво з метою зміцнення економіки, суспільства та збагачення культурного життя.

Відповідно до висловленого британськими колегами бачення, стратегія розвитку ББ Growing Knowledge (Знання, що зростає), розрахована на 2011–2015 рр. [4], містила п'ять пріоритетів, реалізація яких спрямовувалася на забезпечення гарантованого доступу до скарбів ББ майбутнім поколінням; доступ до усього спектра ресурсів для дослідників; підтримка дослідницької спільноти у ключових галузях з метою соціального та економічного зростання; збагачення культурного життя нації; проведення досліджень і співробітництво у світовій знаневій мережі.

Наступна стратегія розвитку – Living Knowledge (Живе знання), розрахована на 2015–2023 рр. [5]. За висловом баронеси Блекстоун (Blackstone), голови правління Британської бібліотечної комісії, стратегія описує ББ, яка напередодні п'ятидесятирічного ювілею (2023 р.) змінює себе у відповідь на глибокі перетворення у сфері технологій, досліджень та інформаційних комунікацій, та, одночасно, залишається вірною основоположним принципам і завданням саме національної бібліотеки, великого суспільного активу Об'єднаного королівства, важливого для кожного британця. У документі закладено амбітні цілі для зростання, новацій та розвитку ББ на вісім років та подальший період, які реалізуються з метою підтримки досліджень, культури, освіти та економічного зміцнення, на користь не лише громадян Великобританії, але й користувачів і партнерів з усього світу. «Живе знання» – це роздуми щодо постійного зростання британської колекції, це внесок колективу ББ в економіку знань та зобов'язання персоналу ББ щодо примноження та збереження інтелектуальної спадщини, доступної кожному, для дослідження, натхнення та задоволення [5, с. 1].

Ролі Кейтінг (Roly Keating), головний виконавчий директор ББ, зазначає, що обрання 2023 р. як горизонту для планування діяльності ББ, може здаватися доволі випадковим, але ювілейні дати мають значення, адже бібліотеку було створено як установу нового типу для підтримки досліджень і новацій, і на сьогодні вона є повноправним партнером Кварталу Знань (Knowledge Quarter) – сплаву науки і культури, який

об'єднує понад 35 дослідницьких, інформаційних, освітніх та культурних установ у центрі Лондона [5, с. 5]. «Живе знання» – це амбітний проєкт, він відповідає прагненням Великобританії у співдружності з іншими розвивати власну націю, формувати індустріальну стратегію, яка інвестує в знання, новації і творчий потенціал суспільства за для довготривалого економічного зростання. Сьогодні успіх у конкурентному світі безпосередньо залежить від вільного потоку ідей, натхнення та інформації, і бібліотеки, на думку Р. Кейтінга, це саме та система, що об'єднує владу, суспільство та учених, втілюючи цю ідею вільного руху інформації та знань.

Стратегічні пріоритети, закладені у «Живому знанні», складаються з шести цілей, які чітко демонструють, як суспільне фінансування, яке отримує ББ, перетворюється у суспільне матеріальне благо у кількох напрямках – розвиток фондів і колекцій; дослідження; бізнес; культура; навчання; міжнародне співробітництво. В межах кожної цілі розробниками чітко визначені пріоритети. Зокрема, розвиток фондів і колекцій (Custodianship) спрямований на формування і збереження національної колекції друкованих, рукописних та цифрових документів. У напрямі підтримки досліджень (Research) передбачено, що ББ підтримує і стимулює дослідження усіх видів; гарантує, що локальні можливості бібліотеки та спектр надання послуг у читальних залах відповідатимуть потребам дослідників; розвиває дистанційні послуги як обов'язковий ресурс для пошуку, дослідження та аналізу фактів; розширює колекції ББ та компетенції в напрямі аналітики великомасштабних даних; співпрацює з партнерами, щоб збільшити вагу ББ як незалежної дослідницької організації. Мета ділової активності ББ (Business) у визначений період – допомога бізнес-структурам у введенні інновацій та зростанні. Конкретними цілями цього напрямку є також співпраця з партнерами для фінансового забезпечення розширення мережі регіональних Business & IP Centres (Центрів ділового та інформаційного партнерства) на базі 20 британських міських бібліотек; розвитку університетського містечка St Pancras для максимального використання його потенціалу у сфері обміну знаннями та новаціями у серці Кварталу Знань. Пріоритети культурного розвитку (Culture) полягають у збагаченні форм, різноманіття та творчої взаємодії культурної діяльності ББ, як локальної, так і онлайн; розвитку різноманітних програм, туристичних виставок і цифрового співробітництва з публічними бібліотеками та іншими установами, з метою відкриття та популяризації колекцій бібліотеки для нових аудиторій у Великобританії та в інших країнах. Реалізація цілі з навчання (Learning) має на меті надихати молодь та учнів будь-якого

віку, а тому передбачає, з одного боку, покращення і розширення послуг для учнів шкіл і студентів, просто молоді, родин і місцевих громад, які зацікавлені колекціями ББ, а з іншого, розширення ресурсів для викладачів та масиву першоджерел, доступних онлайн. Ціллю міжнародного співробітництва (International) є співпраця із партнерами з усього світу для просування знання та взаєморозуміння. Це, на думку розробників, посилює зобов'язання ББ стосовно тих регіонів світу, культури та історія яких найбільш повно представлені у колекціях бібліотеки; покладає роль професійного лідерства ББ у національній бібліотечній мережі Європи з метою сприяння глобальному поширенню цифрової бібліотеки; стимулює до збільшення площ ББ, з тим, щоб мати змогу надати підтримку іншим установам, колекції яких перебувають у зоні ризику внаслідок воєнних дій або непередбачуваних обставин.

Стратегія Living Knowledge (Живе знання) позиціонує Британську бібліотеку як глобальний інформаційний центр, який чітко бачить перспективи свого суспільного і технологічного розвитку в період становлення економіки знань. Досвід ББ, керівництво якої ще у 1990-х роках почало використовувати методики стратегічного планування, а згодом і стратегічного менеджменту, може бути використаний фахівцями з інших країн для розробки та впровадження концепцій та стратегій розвитку інформаційних, бібліотечних та освітніх установ.

Список використаних джерел

1. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія / О. В. Воскобойнікова-Гузєва ; наук. ред. Г. І. Ковальчук ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : Академперіодика, 2014. – С. 247–266.
2. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Визначальні світові стратегії для розвитку інформаційно-бібліотечного комплексу (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) / О. В. Воскобойнікова-Гузєва // Вісн. Кн. палати. – 2012. – №9. – С. 17–22.
3. The British Library: 2020 vision [Electronic resource]. – Mode of acces : <http://www.bl.uk/aboutus/stratpolprog/2020vision/2020A3.pdf>. – Title from the screen.
4. Growing Knowledge: The British Library's Strategy 2011–2015 [Electronic resource]. – Mode of acces: <http://www.bl.uk/aboutus/stratpolprog/strategy1115/>. – Title from the screen.
5. Living Knowledge: The British Library 2015–2023 [Electronic resource]. – Mode of acces: <http://www.bl.uk/projects/living-knowledge-the-british-library-2015-2023/>. – Title from the screen.